

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рѣкъ VIII.

Мт. Кармель, Па. Четвертъ 8-го Марца 1900.

Число 9.

КАЛЕНДАРЬ

Марень.	Ч.	Д.
8	Ч.	1. 2. Обр. г. 1. Кр.
9	П.	Тарасій Архипенко.
10	С.	Порфирій Архипенко.
11	Н.	1. Поста. Проконій прен.
12	П.	Василій неовдѣнникъ.
13	В.	Касіян прен.
14	С.	Будокія мученица.

ЗМѢСТЬ.

Дальшій вѣсти въ справѣ невольничьихъ гавайскихъ. — Зъ исторіи уній. — Пытане робѣтниче. — По чутіи въ свѣтъ? — Новіи. — Посмертій вѣсти. — Записки за „Свободу“. — Фейлетопы: Васько. — Стихи: Максимъ Кружъ. — Оголошеніи.

Увага.

Хотѣи приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до кассіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127

SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретара по адресу:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.

ANSONIA, Conn.

Хто хоче записати собѣ однокру, * *

* РУСКУ, *

РОБОТНИЧУ ГАЗЕТУ,

най пише на адресъ:

„SVOBODA“

P. O. Box 13.

MT. CARMEL, PA.

Дальшій вѣсти въ справѣ невольничьихъ гавайскихъ.

На мое запытане якій кроки поробили австрійскій власти въ справѣ полѣпшенія долѣ гавайскихъ невольничьихъ, вѣдповѣвъ конзулять филлидѣлфійскій, що даване вѣдповѣди на подобне пытане переходить его компетенцію.

Товариство, про котре я згадувавъ, вѣдмовило свои

помочи «за дѣла браку часу» гроша потрѣбного на такую справу».

Репрезентанты и сенаторы, до котрыхъ я удавалъ ся, по большій части змовчали, або дали нѣчого не значучій вѣдповѣди, а пенсильвенійскій сен. Penrose и представитель W. M. Connell, не лишъ что не вѣдповѣли, але навѣтъ не зволни прислать жаданыхъ мною публичныхъ документовъ, що було ихъ, можна сказати, обовязкомъ. Се повинни собѣ памятити рускій сітізены въ Пенсильвеніи. Только одинъ сенаторъ Pettigren зъ полудневои Дакоты, що знае наскрозъ гавайскій вѣдносны, вѣдповѣдавъ по людски и приславъ все чого я жадавъ, а наконецъ, що найважѣйше, дня 27. фебруара, сего року, вѣдѣвъ севатъ (не кажу, чтобы се було за моимъ впливомъ) слѣдуючу поправку до секцій 10, предложеного билу, що трактуе о контрактахъ:

„Що вѣс контракты заключенъ вѣдъ 12. августа 1898 року, въ силу котрыхъ поодинокіи люди зъобовязали ся служити черезъ певный означеный часъ, объявляютъ ся отнычъ неважкими, нѣчого не значущими и скѣпченными, та що жадне право не етъ бути на будуче ухвалене, котре-бъ жало на цѣли въ якій небудь способъ тѣ контракты въ жите вѣсти и що обовязкомъ Маршала Спол. Державъ буде сейчасъ повѣдомити людей заключившихъ такіи контракты о томъ, що они вже скѣпченіи.“

Поправка тая зѣстала въ сенатѣ прінята, а сподѣванъсь належитъ, що и палата представителѣвъ еп не вѣдкне.

Въ сей способъ вѣс пашіи люди, що суть контрактными робѣтниками на Гавайяхъ, а заключили контракты по 12-омъ авгу-

стѣ 1898 року будуть свободными, скоро лишъ поправка сенатора Pettigren буде прінята въ домѣ представителѣвъ, а такожъ цѣль бѣль, стане закономъ. Все то може статись фактомъ въ мѣсяці Юлію, а може и скорѣе.

Не муситъ нѣхто боятись, чтобы, если право тое буде остаточно ухвалене, плагаторы его передъ народомъ не укрѣпи, бо Маршалъ Спол. Державъ оголоситъ се право всюды на островахъ.

Вѣдъ людей вѣдѣхъ не маемо вѣдомости, коли они контракты заключили. Зъ англійскихъ газетъ, що писали про сую справу, а такожъ зъ бесѣды Pettigren въ сенатѣ выходило бы, що нашъ люде прійшли на островы при концѣ августа и въ сеутембрѣ, хотий не выключена можливість, що заключили они контракты ще передъ вѣдѣнемъ на корабель, або на кораблі, що могло бути передъ 12. августомъ. Можливе такожъ, що денекотрі зъ нихъ прибули на Гавай раньше 12. августа, бо примѣромъ М. Белюхъ и А. Савичъ вже въ сентембрѣ 1898 вѣдказали работы и булѣ за арештованіи и судженіи, а трудно припускати, чтобы такъ скоро после ихъ приѣзду збыткупались надъ ними, або чтобы они не значили краю нѣ бесѣды тамъ пануючои такъ скоро протестували. Вирѣшѣмъ и се можливо и для того Гавайцѣ новинни бы памъ написати, коли они заключили сей неспасеніи контракты, чтобы мы могли щось певнѣйшого знати о ихъ будучей доли.

При той способѣности протесту вѣткѣ повторену «Сво-

бодою» за «Examiner-омъ») зъ С. Франциско будѣ то бы Hackfeld бувъ австр. конзулемъ. Hackfeld не бувъ конзулемъ австрійскимъ и не могъ нимъ бути, бо Австрія на Гавайяхъ конзуля не мае, а бувъ конзулемъ нѣмецкимъ.

П. А.

*) Майже всѣ вѣсти про долю рускихъ эмигрантовъ на гавайскихъ островахъ подавали ны въ „Свободѣ“ за англійскою газетою „The Examiner“ зъ San Francisco, що еи приславъ намъ ласково д. А. Гончаровъ. Тѣ вѣсти цѣпировали живѣйшійми рабѣтникомъ Леві, нѣхто вѣдъ, хлѣба, а вѣдѣхъ нѣхъ булѣ забыты для большіи рекламы, що есто въ Франціи судитъ Драффеуса а вѣдъ (Леві) жидъ засудувавъ за христіанство въ имя гуманности. — (Пр. Рех).

Зъ исторіи уній.

За те, якъ розвивали ся робѣтничій уній, вѣрта и нашихъ робѣтникамъ знати. Довѣдатись, зѣдѣки тѣ уній и для чого повстали, естъ для каждого цѣкавоу рѣченю. Отже они повстали въ Англіи тому больше, якъ ето лѣтъ. Причина повстанія лежала въ неводрѣднихъ ето-сункахъ робѣтничого жита. Робѣтники доставали малу платню, а до того фабриканты давали ихъ рѣжыми способами. Сейчасъ при першихъ початкахъ уній етавлено имъ рѣжии перешкоды, котріи тягнуть ся ажъ до теперѣшнихъ нашихъ часѣвъ. Фабриканты вѣдъ рали розвоумѣи, що они зъ розвоумѣи уній мусѣть рахувати ся зъ робѣтниками и тому пошукали такихъ правъ, котріи уній придумували бы и не давали имъ розростати ся. То сумъ прикрий часъ. Зѣ стороны фабрикантовъ подозрѣня, гпетъ, докучувания, зѣ стороны робѣтничьихъ тайнѣсть, ненависть, глухій гнѣвъ. Кромѣ того

мѣжъ робѣтниками запановали декотріи одинокіи, котріи другихъ робѣтничьихъ утискали и то за помочю своихъ власти въ уніяхъ. Вѣдъ часу до часу повставали въ парламентахъ англійскѣмъ мужѣ, котріи вказывали на неводрѣдний станъ такого вѣдносенія людей до людей, доказуючи, що коли знесе ся права проти уній, тѣ поупадають, бо они, моплять, только заказомъ проти нихъ тримають ся. Та стало ся иначе. Коли въ 1824 р. знесено заказъ проти уній они вѣдъ разу починають рости въ силу такъ, що фабриканты вѣдруге неводрѣдны по знесеню заказу проти уній о привернене того-жъ старають ся. Однакѣ ихъ старанія поійшли на марно, и такъ вѣдъ 1824 р. уніи (англійскимъ) дано право творитись и розвиватись.

Вѣдъ того часу уній всюды зростають, сразу самостѣйны, оди вѣдъ другихъ незалежны. Та зъ часомъ они познали, що за дѣла успѣшнѣи борбы зъ фабрикантами, и политикѣи, о много красне лучитись зъ собою, и мати надъ собою всепѣльнѣи, енергичнѣи зарядъ. И такъ повстали уній, обѣймаючи собою робѣтничьихъ одного запятія, а такожъ и звязки уній зъ одиной мѣщевости, котріи взяли собѣ за задачу вливати политично на мѣщій рады, и котріи называли ся Trades Councils. Найпершій звязокъ уній бувъ звязокъ машинистѣвъ и повставъ 26 лѣтъ по знесеню заказу проти уній, значить 1850 р. За нимъ поішли уній самостѣйны зъ другихъ занятъ и довели розвѣдъ уній до того, що вѣдъ 1870 р. щорѣчно

въ Англіи вѣдбувае ся конгресъ вѣсхъ уній. Сей рокъ естъ новою добою въ развою уній. Они, поклавши вѣс перешкоды, зъ якихъ досѣ значною була судово-розправа зъ уніями, въ 1866 р., (що они мовѣ то робѣтничьихъ неналежачихъ до нихъ мордують, подпалюють), станули на широкій основѣ такъ, що саміи фабриканты признали за найводрѣднѣйше зъ ними мирно поводитись и въ суцѣиою вѣс можливѣи суперечки залагоджувати. Кромѣ впливу на етосунки робѣтничьихъ и фабрикантовъ, уній потрафилѣ собѣ виробити впливъ и на законодатнѣи тѣла, чи то черезъ свою парламентарну комісію, чи черезъ декотріи уній, чи то, якъ сказано выше, черезъ Trades Councils. Вливы ихъ рѣсъ повели. Зразу гнетъ, вѣдтакъ неохота, боязнь, а наконецъ доперва прійшла для нихъ санкція, узнане, и вѣдъ ряду, и вѣдъ суспѣльности. Каждый зрозумѣвъ, що всему тому, що мае корѣнь своего етнованія въ реальныхъ вѣдносинахъ, треба дати жите — и что вѣсѣйшій заповѣдженіи, прѣтнѣи поступови людскому, мусѣть зникнути, якъ зникають тѣни передъ солнцемъ.

Павло Тимкевичъ.

Пытане робѣтниче.

Д. Тимкевичъ въ ч. 5. „Свободы“ зъ 1900 порупи пытане нашихъ робѣтничь, и сея дописъ спонукала и мене сказати въ той справѣ колька словѣ. Однакъ я позволю собѣ поговорити не только про робѣтника жѣ-

ночного пола, але взагалѣ про робѣтника такъ хлопца якъ и дѣвчину.

Справдѣ черезъ запроваджене машинъ въ свѣтъ промысловый, черезъ досконалышу плавбу корабельну по морю, переселене людей робѣтничьихъ зъ одного кута землѣ на другій, поійшло скорымъ крокомъ. Якъ зъ одиной стороны промыслъ всесвѣтнѣи подносилъ людскѣсть, цѣвилъувавъ черезъ скорый виробѣ продуктѣвъ требованыхъ житемъ, такъ зновѣ зъ другой стороны всякій новѣи вынаходы, всякій новѣи улущенія стали выкликвати великій попытъ робѣтника, концентрувати его въ велику масу, робѣтничу при вѣрстатахъ фабричныхъ. Стороны, котріи не мали сего промыслу фабричного, засыпывали рынокъ своихъ краинъ промысломъ фабричныхъ мѣщѣ, а зъ того зновѣ выходило, что домашній ручнѣи промыслъ ставъ сильно упадати. Зъ упадкомъ домашнего промысла, етасе заглядати робѣтничьихъ бѣда въ очи чимъ разъ дуже и мимовѣдѣ етасе шукати вѣнъ за работою фабричною, за котрею переѣзджасе цѣлый свѣтъ нынѣшного часу. Людскѣсть етасе повели перемѣняватись, рѣжии народы сходять ся до купы, всепѣльно працюють и вѣдѣнціи приходять до дуже сумного результату, что что-денъ етасе горше чолѣвѣковъ робучому. Ну и также при улущеню машинеріи етасе робѣтничьихъ горше, тяжке жите на свѣтѣ? а то чому, спытаете? Вѣдповѣдъ на се дуже легка, коли лишъ добре застаномъ вѣдѣмъ надъ тѣмъ пытанемъ.

(Продовжене на другій сторѣ).

ВАСЬКО.

[Зъ англійского].

Васько бувъ добрый, щерый чолѣвѣкъ. Одну лишь мавъ хѣбу, а то се, що пѣякъ не могъ вылѣчитись зъ передильнои слѣпоты, та дивився на свою жену Пайзу такими очима, якими глядѣвъ на нею 14 роковъ назадъ, прійхавши зъ Пенсильвеніи до Нью Йорку въ пошукѣ жита. По шлюбѣ не вернувъ уже до вуглекопѣвъ (жена не хотѣла тамъ жити), а ставъ робѣти далеко тяжку, але «чистѣйшу» роботу на сдиомъ зъ доковъ нью-йскрѣпхъ при выладовуваню товарѣвъ зъ кораблѣвъ, що приходять зъ далекого свѣта.

Пайза була дѣвка не брѣдка и сейчасъ по шлюбѣ запанувала надъ Васькомъ. Робила що и якъ хотѣла. Сидѣла дома, або ходила по музикахъ и баляхъ, варила ѣсти або не варила — зовѣмъ якъ еи подобалось.

Такъ было за десятыи роковъ, за котрый то часъ не мали они дѣтей. Васько зносилъ все ненарѣкаючи, варивъ собѣ ѣсти, коли бачивъ, что етрава не варѣпа, пришивавъ гузвѣи, лятавъ сорочки. Потѣмъ наразъ зачали родитись дѣти. За три роки трѣс прійшло на свѣтъ, а Васькови причинилося робѣти о етолько, що кромѣ варѣня и питія мусѣвъ ще дѣти годувати и мыти.

Пайза на той часъ была гарною жѣнкою — розрослась и выгладѣла. Ходила просто, вбиралась красно. Мала червоній лица, бѣлыи, здоровыи зубы и черне, довге, трохи кучеряве волосе —

але щось люде про ню недобре говорили. Прикладали еи до бурдингера, що робивъ при складѣ дерева и мѣпѣивъ въ домѣ Васька за пару послѣднихъ роковъ. Бурдингеръ бувъ молодой ще и «шумный». Казали, что мавъ жену въ етарѣмъ краю, але якось не дуже бѣдѣвъ про неп. Робѣты такожъ не дуже пыльнувалъ вѣнъ, а что заробавъ, то тративъ на имате, або балѣ та музѣи, где часто было его видно вразъ зъ Пайзою, навѣтъ въ той часъ, коли Васько вѣдмавлѣючи вѣчѣрній «пацѣръ» присыпывалъ дѣти, або и самъ лягавъ вже спати. А и до дому носивъ вѣнъ пѣйбаты (дѣнерки) непорѣжнѣи, особливо торды, коли Васько бувъ у робѣтѣ.

Говорити про те все Васькови нѣкому не хотѣлось, бо жъ прѣцѣвъ вѣнъ самъ могъ се збачити власными очима, а по друге, что Васько бувъ такой чолѣвѣкъ, что не любивъ, чтобы его хто жалувалъ, або нимъ опѣкувалъ ся. Та за се на доку и колька улицъ наоколо Васькового мешканія вѣс люде знали про сую справу и бесѣдували о нѣй не мало.

Тымчасомъ въ хатѣ Васька шло чимъ разъ до горшого. Прійти зъ робѣты домѣи и зѣстати дѣти голыи, нематыи, печесаныи и голодныи, було для него рѣченю зовѣмъ прирѣдною, надъ котрею вѣнъ вже больше не зѣстѣговалъ ся. По мыти ихъ, дати ѣсти, пооглядати черезъ дѣнь понабѣиваній еицѣ по голови и цѣлымъ тѣлѣмъ передъ розжаренемъ огня и приготовленемъ якѣи такои вѣчери для себе, етало его щоденнымъ обовязкомъ.

— Але жъ Пасте! яке сумлѣние въ тебе, — казавъ вѣнъ до сестры, что перѣзъ приходила казати ему правду въ очи, — «подѣждувати чо-

ловѣка на власну его жѣнку. Пайза не любитъ робѣти, се правда, и я се знаю дуже добре. Она повинна була выдатись за якого богатого бизнесмена вмѣсто за мене и була-бъ могла зробити се дуже легко, еслѣ-бъ была хотѣла того. Але при томъ вѣсѣмъ, вѣрѣ менѣ, мае она дуже добре сердце, хотий не перечу, что е троха розѣяна». По такой бесѣдѣ сестра называла его звичайно дуракомъ, бортакомъ (се було всегда еи остатѣе слово на вѣдходѣ) и забирала ся домѣвъ.

Васько мавъ досѣтъ розуму для пониманія звичайныхъ, щоденныхъ потребъ житевыхъ, но щѣбъ вѣнъ бувъ чолѣвѣкомъ дуже мудрымъ, того годѣ было про него сказати. Ба, навѣтъ той розумъ якій вѣнъ мавъ, етупѣвъ и мовѣвъ зайшовъ дымомъ подѣ тягаромъ щоденныхъ хлопѣтовъ. Назмѣшнѣи товаришѣвъ-робѣтничьихъ не кололи его вже такъ якъ давнѣйше, тай остроту ихъ понимавъ вѣнъ дуже помалу, а басове (наставники при робѣтѣ) попрѣкали его за те, что робивъ и ходивъ мовѣ сонный.

Зъ часомъ Пайза перестала и зовѣмъ дѣбати о домѣ, якъ се роблять другіи газдынѣ, та лишъ вѣдъ часу до часу сѣдала може и не зовѣмъ твереза — на колишучѣмъ ся крѣслѣ, и то тогда, коли Васько умывавъ дѣти, та отвѣрала свой ротъ на тое, чтобы выразити свою погорду до него и дати ему до познанія, что вѣнъ ѣи вже зовѣмъ обрѣдѣ вразъ зъ цѣлымъ своимъ домѣмъ.

Разъ доведена до крайности его молчаливѣстѣи ударила его и тогда Васько ставъ на хвѣлю другимъ чолѣвѣкомъ.

— Пайза! что ты робѣшь! — казавъ вѣнъ — чи хочешь, чтобы я забуду ся? — Тѣ слова за-

становили Пайзу и она не важилась больше того робѣти.

Въ такой то способъ живѣ Васько безъ пріятеля на бѣлѣмъ свѣтѣ, кромѣ сестры, котра все ганьбила его и дѣтей, котріи надѣдали ему, коли Пайза зникла гдѣсь зъ хаты, а зъ нею бурдингеръ, етѣнный и стрѣбный кипенковый годѣнникъ, святочне пѣмате и чѣботы (що пасували такожъ на бордингера) та ще пару рѣчей.

Васько вернувъ своимъ звичаемъ вѣчѣръ зъ робѣты до брудной хаты и голодныхъ, замазанныхъ дѣтей. Засвѣтивши еѣрникѣ, щѣбы побачитѣ, что вѣколо него дѣс ся — завважавъ, что етѣнного годѣнника нема. «Мама взяла тѣкѣ-тѣкѣ», сказала найеѣрша дѣвчинка, что шла за Васькомъ вѣдъ дверей, а теперѣ слѣдила зъ увагою кожде его иорупшене. «Мама взяла тѣкѣ-тѣкѣ и пѣшла бай бай», щѣбетала она дальше махаючи при послѣднихъ словахъ поднесеною до горы рукою.

Р 17

Васько засвѣтивъ маленьку керосинову лампу зъ зеленымъ резервуаромъ и зачатъ ходити зъ нею вѣдъ одного кута до другого, розносѣючи за собою смрѣдъ повстаючий зъ палѣна танѣи нафты. Деякіи рѣчи булѣ лишень поперевертаны, другіи зовѣмъ гдѣсь подѣлѣсь. Зъ иматѣ Пайзы не остало аѣтѣ кѣсѣнчѣка. Бурдингера не було такожъ дома, подѣ лѣжкомъ, где звичайно стояли его чѣботы та другіи рѣчи не зѣстало нѣчого, лишъ етѣна больше бѣлѣлась въ мѣдѣи; до котрего прѣтыкавъ его кѣфрикъ. Зѣбѣтеженный и зѣбитый зъ толку тѣмъ что етало ся, довго ходивъ Васько вѣдъ одного кута хаты до другого и ажъ тогда троха онамѣтавъ ся, коли станувъ



„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All communications should be addressed to:

„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата річна \$2.00
До старого краю 3.00

Рст дописи в гроші про-
снитъ высылати по́д адресу:
То „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЪ ЦО
ТЪЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЬ.

Entered the post office at
Mt. Carmel, Pa. as second
class mail matter.



**Купуйте
КНИЖКИ!**

Въ редакціи „Свободы“ можна
достати слѣдующіи книжки:

	цит.
Канадська Русь	10
Образки зъ Америки	10
Народный рухъ Австро- Угорскихъ Русинъ	15
Конституція Спол. Державъ Північної Америки	10
Де-що про права и суды въ Спол. Державахъ, а особливо въ державѣ Пенсильвенія	10
«Тышко Гаврилюк»	15
Оновѣдали	15
Про вѣдунниківъ вѣдъ рос- сійского православія и ихъ пересѣдывали	10



(Продовження зъ сторони першої).

Пытане робѣтничѣ въ нынѣшнѣмъ часѣ, се головне пытане, надъ котрымъ люде свѣтлы працують, якъ его въ корысть топъ великою масы розвязати; то-жъ и намъ, яко такимъ, котры до класы робѣтничѣвъ зачпелѣ емось, треба конче братись, познати бодай хоть трохи се пытане. Свѣтъ не стоить, то-жъ и намъ треба зъ дулохомъ часу поступати, щобы не прилѣпшитись же такъ цѣлкомъ позаду вѣдъ дру-гихъ мыслящихъ людей. Се каждый знае, се каждый видить, що що-день стае робѣтничѣмъ горше. Чому? Вѣдповѣдь дуже легка, лишъ подумаймо.

Цѣлый устрѣй сусѣль-ности нынѣшної doby стоить на грошахъ, що по все-свѣтному зовемо капиталъ; зъ того зновъ загально на-зывается устрѣй капиталистичный. Коли мы не ста-немо богато думати, роз-вязати, а беремо рѣчи по́дъ увагу поверховно, ка-жемо, що теперѣше урядже-не свѣтлове оверте на гро-шахъ есть добре, одно лише, абы мати грошѣ до житя. Але таке твержене, котре, можна сказати, стрѣтимо май-же всюды, есть дуже а дуже хибне, а до того дѣймо-мо лише зрѣло розваго, застанавляючи ся надъ те-перѣшными стосунками ка-питалу розложеного мѣжъ людми.

Если мы звернули свою увагу на сей пунктъ, то есть на розкладъ капиталу, то безперечно каждый при-знаесть, что капиталъ дуже кепеко роздѣлений. Оди-на цѣлѣ посѣдають миліоны, а миліоны, крѣмъ рукъ до пра-цѣ, не посѣдають нѣчо. Нынѣшная сусѣльность то-лише стала думати надъ тымъ пытанемъ капитали-стичнымъ, что давить миліоны людей. Оно нынѣ еще не ясе, не окончено, однакъ, зѣ взгляду на велику борбу мѣжъ робѣтничѣмъ або пра-цею а капиталомъ, оно про-яснюесть поволѣ. Проводирѣ, котры стоять по сторонѣ приключочоу масы, старають ся усѣхъ робѣтничѣвъ по-лучити въ великій товари-ства, котры бы тымъ лекше зумѣли екшнати зъ себе ярмо капиталистичног не-вольѣ. Товариства такы робѣтничѣ, котры кладуть собѣ за задачу вывороты красшу

долю для робѣтника звать ся товариства социалистичны. Нѣхто не стане перечити, думаю, якъ скажу, что рухъ социалистичный се рухъ все-свѣтлый ладячий ся до бор-бы працѣ зъ капиталомъ.

Не стану я говорити про-жити капиталистѣвъ, бо се конечно каждый добре знае, что имъ добре веде ся, тай каждый добре пойме се, что они видячи велику масу го-лодного робѣтника передъ собою, выдумують всякы енособы, щобы его приду-сити, здавити, абы лишъ тымъ выгѣдѣйше его со-кмы-працею легше набыва-ти кшнѣшѣ. Хто бы сего не бачивъ, значить, не ду-мае нѣчого въ сѣмъ напирѣ-мѣ, або самъ есть по сто-ронѣ капиталисты, значить, тежъ хоче жити кєрвавымъ потомъ робѣтника.

Конечно треба намъ близ-ше призастановитись надъ долею нашого робѣтника въ сусѣльности. Подѣ словомъ нашъ не розумѣю выключно руского робѣтника накопи-тою бесѣдою пишу, а хочу розумѣти взагалѣ робѣтни-ка кождоу народности, ко-трого гнететъ однакъ чорна доля капитализму. Якъ мы подумаемо надъ пытанемъ робѣтничимъ зрѣло, цѣпро, отворити ся передъ нашими очима така гудь, що ажъ морозъ тѣло прошибае. Ко-ждый робѣтникъ есть въ томъ самомъ положеніи нынѣ, що бувъ колись чоловѣкъ не-вольничъ середныхъ вѣ-ковъ. Якъ той не мавъ хви-лины волѣ для себе, такъ нынѣшный робѣтникъ тежъ годины вѣльонъ не може у-жити для себе, гоненый нуж-дою потребе житєвыхъ. Ка-питаль чимъ разъ швидше переходить зъ рукъ тысяч-ныхъ до одиначѣ и концен-труе ся тамъ подѣ назвою миліоны. Такой людъ, котрымъ удало ся загарбаты такы су-мы, достають такую силу въ свои руки, котрою трясутъ цѣлу людскѣсть. Зводки-жъ они до сего колыса дойшли? Певно что не чесною пра-цею, а лише опукою, ра-бункомъ бѣдного робѣтника, подѣ покрывкою цивилизаціи теперѣшного вѣка.

Отже то суть головны о-вочѣ нынѣшныхъ фабрикъ. Зъ одной стороны — ми-ліоны, зъ другой — здавле-ный, згорбленный невольничъ вѣльного часу. Зъ одной стороны чоловѣкъ одиначѣ

скупляе миліоны зъ буйно-сти не розумѣе вже навѣтъ якъ жити, а зъ другой сто-роны робѣтничѣмъ заирацова-ный гинуть въ нуждѣ. Така страшна рѣзница мѣжъ людми стала тымъ швидше рости, чымъ болѣше стала ся ульпывати машинерія. Малий заводъ, фабрика во-доймали роботу промислов-цєви ручному, болѣший фа-брика меншимъ, а вкѣнци великий усѣмъ. Сей мольохъ пожарае теперѣ усѣхъ.

Отже дѣйствительно до того теперѣ, что зъ одной сто-роны стоять капиталисты, а зъ другой робѣтничѣ, что ихъ зовемо пролетаріатомъ. Капи-талисты, а противоположе пролетарѣ, котры повстають зновъ звѣдѣи, что за своѣй трудъ достають лише малень-ку часть заплагы, а цѣла его праця повандрува-ла до кшнѣшѣ богача-капи-талиста. Такой устрѣй сус-ѣльный творить ся поволѣ а до творения его причини-ло ся одно зло, котре люд-скѣсть немилосердно давило и давить — се есть: те-мнота. Она позволила взя-ти въ руки власть злымъ людми, тѣ знова стали про-вадити народъ, дбаючи лише про корысть свою та сво-ихъ зашнѣковъ. Таке по-ступоване допровадило до того, что власть опєрла ся въ рукахъ несвѣтлыхъ лю-дей и роздѣляла людскѣсть на пануючихъ и служачихъ, на панѣвъ и невольничѣвъ.

Нынѣшныи ряды е образов-ными часѣвъ, суть грѣ-хомъ давной мнѣшности, котры не только для себе, але и для всѣхъ близки-хъ зашнѣковъ позво-лили загарбаты страшии-скарбы, розумѣесть, на не-корысть загалу — чорного робѣтника.

Нѣкъ поглинемо на Европу який страшный сумы, який страшии капиталы-маетки представляють дома пану-ющихъ, то легко дѣймо до вѣдповѣди, чому робѣтничѣ не мае что бѣти, де жити тай въ что убраты ся. Цѣла людскѣсть такъ помѣшана, такъ побаламучена рѣж-ми учителями платными че-резъ капиталистѣвъ, что годѣ было еи думки до кшнѣшѣ зѣбрати та призастановитись чому така бѣда, та якъ еи спєкаться. Однакъ, если мы лише ту одну тверду вѣру-маемо въ собѣ, что правда мае побѣдити, то часѣ збли-

жаесть, въ котромъ каждый живый мае домагаться своего права, самъ про себе заго-ворити.

Каждый робѣтникъ нынѣ не стане вже потѣшатись на-дѣбо, что ачей буде лучше — лише мае стати и повне-нѣнь стати смѣло и отверто до борбы противъ капиталу зротивъ вызыску и жады въ житю сусѣльностью повно-го права яке ему яко чоло-вѣкомъ належить ся. Якеже до сеп борбы вѣтъ мае при-способлять? — Вѣдповѣдь на се: что лише злу-кою, лише товариствами робѣтничими всѣхъ наро-дностей безъ рѣзницѣ.

Товариства робѣтничѣ суть у всѣхъ народностей и примують до злучения въ одну громаду всѣхъ робѣт-ничѣвъ, котры бы потрафили взяти въ свои руки рядъ п устроити его по товари-ски зъ равнымъ правомъ каждого чоловѣка, а екасо-вати гнѣлу систему тепе-рѣшного ряду.

Поки что оставмо дроб-нѣйшыи споры мѣжъ собою, а берѣмъ ся до працѣ жи-тевой, реальнои зъ пыта-нѣмъ якъ бороты ся вѣдъ нужды, вѣдъ того мольоха, котры щоденно, передъ ча-сомъ, заганае миліоны робѣт-ника и его родину въ грѣбѣ.

Часъ уже нынѣ крайный, щобы каждый чоловѣкъ бувъ равный, але не якъ то мажуть лише у письмѣ, але факти-чно и, что вже то пристарѣле выражене, что хто ученый мае право до лѣвнѣства або онуковати робѣтника, якимъ бы то не було ле-гкимъ способомъ — най про-паде. Думаю, что хто болѣ-ше знае, повинне болѣше працѣвати въ нынѣшномъ часѣ, а тымъ мае причпи-ти ся до того великого но-вого устрою людскѣсти, о-пертѣмъ на правдѣ.

К. Геникъ.

**Що чувати въ
свѣтѣ?**

Америка. Богачевѣ дѣдѣ-ко дитину колине, кажутъ нашъ люде. И правду ка-жутъ, бо який зыскъ при-носять нагромадженъ гро-шѣ, о томъ бѣдакови и въ-снѣ не приснятся ся. О томъ заговорили на дняхъ часо-писи и де-що зъ того по-

даемо, а цифы най будутъ найлѣпшими свѣдками. И такъ обраховано, якъ свѣд-чать публичны справозданія, что Rockefeller, король ми-лионерѣвъ и властитель Standart Oil Co., мавъ въ мин. роцѣ не богато, толь-ко 40 миліонѣвъ зиску! Страхъ! А яка то недоувѣ-рєня величєзна сума, то по-бачимо яснѣйше, коли роз-ложимо той дохѣдъ на мѣ-сицѣ, дны, годины, минуты и секунды. И такъ: мѣсяч-но мавъ той бѣдачєско до-ходу \$3,333.333, денно \$111.111, а взявши на увагу иде-альный день робѣчий 24 го-динъ, то кожда година при-носила доходу \$4629.63, кожда минута \$77.16, а ко-жда секунда \$1.28!!! Отже мѣркуй, гадзо, евонымъ хлоп-скимъ разумомъ! Если по-требуеши на спивованє тѣхъ стрѣчѣвъ минуто, то той панокъ вже сховавъ до ки-шенѣ \$77.16; если потрѣбу-еши на выпите шклянкѣ пива 4 секунды, то вѣтъ вже зарѣбѣвъ понадѣ \$5.00; навѣтъ тогды вѣтъ зарѣбляе, коли пе, бѣтъ, бавитъ ся або спить.

Другій такой панокъ есть Carnegie зъ Homestead, Pa., той самъ, что то остатными лѣтами взявъ ся за закла-данє публичныхъ библѣотекъ. Своє спекуляци зачавъ ком-панічно р. 1892 зъ вклад-кою 10 миліонѣвъ, а днесъ дають въ Лондонѣ за всео 500 миліонѣвъ. А треба зна-ти, что за той часъ не вло-жено гроша, але всео по-справлювано за дохѣдъ, зъ котрого певно столько му-сѣло зѣстатись и въ его ки-шенѣ. Днесъ той панокъ мае рѣчно доходу до 40 ми-ліонѣвъ. Своєхъ компаніи по-вышѣдавъ и послѣднего Frick-а хоче выѣсти, даючи ему 6 миліонѣвъ дол., але что Frick хоче 16 миліонѣвъ, отже справу буде рѣшати судъ.

Таке громадженє гроша вѣдбуваесть не только въ Америкѣ, але по цѣломъ свѣтѣ, навѣтъ въ блажен-ной Австрії. Ось вѣдєнь-ска робѣтничѣ часописѣ пи-ше, что кладнєньскы ко-пальны угля въ Чехахъ за-чатѣ зъ вкладомъ 8½ мил. зр. ав., а до днесъ они при-несли чистого доходу 30 миліон. зр. ав. И коли ком-паністы тягли болѣше зис-ку, тогды для робѣтника было горше. Во коли пер-

шѣ сховали до кшнѣшѣ 30 мил. зр., то робѣтничѣмъ не выплачено навѣтъ 15 мил. Ба что болѣше? — навѣтъ горше платять, якъ перше платили. Ось въ р. 1890 было тамъ робѣтничѣвъ 2832 и имъ выплачено 1,152.015 зр. — значить, каждый робѣтникъ зарѣбѣвъ 407 зр.; въ р. 1898 было робѣтничѣвъ 3040 и имъ выплачено 1,164.282 зр. а. в. — значить, каждый зарѣбѣвъ 383 зр. Значить робѣтничѣ въ остат-номъ роцѣ зарѣбѣвъ 25 зр. менше, якъ майже тому 10 лѣтъ.

Але не ломѣтъ собѣ, люде, головы. Оно такъ все не може бути. И якъ та худо-бина, что навѣсть ся зъ ро-сою конѣтныи, пукае, така доля чекае и тѣхъ.

Чи конецъ?

Зъ Вашингтону зновъ про-голошено публично, что вой-на на Филиппинахъ зближае-ся до кшнѣшѣ. А сли ще войска тамъ треба, то толь-ко для стлуженія оприш-ковѣтъ и розбою. Алєхто мае упи, най слухае и мо-тае на вує. Ось найновѣй-шыи вѣсти принесли, что 5 тысячъ Филиппинѣвъ пана-ло на америк. войско, кот-ре недавно розтаборилось въ забранѣмъ мѣстѣ! Чи справ-но бандѣ опришкѣвъ и такѣ ихъ ватаги? Друга вѣсть каже, что въ якуєс гавъ-сторону выслано ажъ 2 ре-гименты для привернення спо-кою и кажутъ, что треба чѣ болѣше войска! Чи и тамъ опришки та розбѣи? Але не дивуйтесь. Оно все-було такъ въ свѣтѣ, что злодѣй, котры обѣкравъ и забивъ госюдаря, коли той боронивъ свое майне, свѣд-чавъ передъ судомъ, что вѣтъ мусѣвъ его забити для власной обороны.

Прочѣ зъ лѣнахъ!

Такой покликъ оголосили Филиппинѣ, бо послѣ ихъ розумованія, монахи будѣ-першими, котры накладали ярмо испаньске и его подѣ держували, а котре дѣйшло до тов степенѣ, что мусѣли хопити за оружїе противъ Испанѣвъ. Днесъ, коли обставины змѣнили ся, то-тѣ самыи монахи готовыи бу-ти добрыми америкѣскими патриотами, а рядъ америк-не вѣдъ того, щобы пыгъ не-помочи. Выдаючи такой о-кликъ, Филиппинѣ выразо-застєрѣвають ся, что тымъ же проти вѣры не высту-

передъ входными дверми, что были на вѣвъ отворенѣ и выпускали зъ надвору холодный ве-чѣрный воздухъ. Зѣ дверей тѣхъ было видно, что дѣсь на улицѣ. Тамъ стояли сусѣдскѣ жены и щось живо мѣжъ собою розпавляли, показуючи вѣдъ часу до часу пальцами въ сторону Васько-вого мешканя. Бо-жѣ и не дармо велика мора-листка Вабраня, что мешкала напротивъ, слѣди-ла за вѣмъ, что дѣялось не лишъ сего дня, але и многими днями передѣмъ, тай не забула по-дѣлѣтись своими спостереженіями зъ другими.

Васько обернувъ ся плєчѣма до дверей и по-воли зачинавъ понимати зачѣне всего что ба-чивъ. «Гмъ, гмъ, не знати — гмъ, не знати», бур-мотѣвъ вѣтъ, скрѣбаючи ся въ голову. Въ горѣ-ему засохло, устами рушавъ безъ мысли, та ди-вивъсь безъ цѣли по стѣлѣ и стѣнахъ. Наконецъ спочили его очи на датѣвъ и вѣтъ сказавъ твер-дымъ голосомъ: «Марусю, ходи най тя змыю».

Поклавъ дѣти завчасу спати и выйшовъ на-улицю. Рано, коли сестра прїйшла, довѣдавшись вѣдъ другихъ, что лучилось, его не было ще дома. Вѣтъ, что за цѣлый часъ передъ тымъ не втративъ болѣше може якъ половину одного дня, не бувъ цѣлый сей день въ работѣ. Сестра ли-шилась цѣлый день въ хатѣ, а вѣтъ прїйшовъ ажъ въ вечеръ, змученый и запорошенный и сей-часъ ставъ забиратись до мытя дѣтей; коли од-накъ побачивъ, что они вже нагодованѣ и помы-тѣ, здивувавъ ся и стоявъ змѣшанныи хвильку. «Я не знайшовъ еи ще, Настю», сказавъ вѣтъ по хвиль, але я думавъ, что она буде вже дома о томъ часѣ. Я — я не думаю щобы она сидѣ-ла где дуже довго. Она всегда была троха така, але при томъ вѣмъ доброго сердца».

Сестра приготовила вже була добру пропо-вѣдь для него на тематъ «а не казалѣ я тобѣ», але побачивши его великий клопѣтъ и безрад-ность, повздержалася вѣдъ звичайныхъ еи упре-ковъ, а противно старалася его потѣшити и при-обѣщала тую нѣчь въ его домѣ переночувати и поробити на другій день рано ладъ въ хатѣ.

Скоро Васько прїйшовъ до работы, насмѣш-ки и двозначныи слова посыпались зѣ всѣхъ сто-ронъ на него. Правда, не всѣ товаришѣ-робѣт-ники брали въ томъ участь, а декотры прѣстєту-вали навѣтъ. Але коли затрубили на полудне одєнь зъ товпы сказавъ Васьковѣ дуже прикре-слово въ саме ухо. Вѣтъ вѣдвернувъ ся и однимъ ударомъ плєтука поваливъ смѣхуна на землю. «Good boy Васько, good boy», кричали другіи, мѣжъ тымъ якъ поваленый поволѣ поднимавъ ся зъ землѣ та обмацовавъ голову. Але Васько не чувъ и не видѣвъ того. Вѣтъ пошовъ до ку-та, закрывъ рукавомъ свои очи, а его плєчѣ подносилъсь и тряслись сильно.

Потѣмъ забравъ ся тихѣмъ домѣвъ и тутъ ходивъ несупокѣйно по хатѣ вездѣ и вперѣдъ, та часто выглядывае черезъ вѣкно на улицу. Коли, смеркомъ, сестра прїйшла, вѣдѣдати, вѣтъ утѣшивъ ся и майже радѣсно сказавъ: «На-стю! я пойду напротивъ неи о семѣи. Я знаю где она буде мене чекати».

Вѣтъ поїшовъ на гору и по хвиль зѣйшовъ назадъ, переодѣтый въ найлѣпше одѣње яке ему зѣстало, старанно обтираючи хустинкою вѣдъ носѣ порошъ зѣ капелюха старои моды. «Вже пару роковъ якъ не носивъ я его», казавъ вѣтъ. «А шкѣда, бо она дуже любила сей капелюхъ».

Неразъ казалѣ, что не поїде зѣ мною на мѣсто, если буду мати иншій а не той капелюхъ». Вѣтъ обтиравъ сей капелюхъ, обтиравъ, а наконецъ заложивъ его на голову. «Треба ще буде до го-лѣра вєтупити», додавъ, суваючи пальцами по-необголенѣи бородѣ.

Сестра вѣдраждувала ему ити, але вѣтъ не зважавъ на тѣс. Тогды она пошла въ слѣдъ за-пымъ, але въ певномъ вѣддалєню. Заплативши пять центѣвъ за голєне, пустивъ ся вѣтъ въ сто-рону головной улицы, где молодой хлопѣтъ и дѣв-чѣта ходили разомъ вездѣ и вперѣдъ цѣлыми ве-черами. Затримавъ ся коло одной великой цер-кви и зачавъ ходити далеко повѣльнѣйше роз-глядючи ся, дѣлячись при томъ шильно то въ-одну то другу сторону.

Сестра слѣдила за нимъ болѣше якъ нѣвъ-години, а наконецъ забралася домѣвъ. По двохъ годинахъ прїйшла назадъ и зѣ мужомъ. Васько все еще проходжувавъ ся мимо церкви вездѣ и вперѣдъ.

— Якъ ся маєшь Ваську — казавъ до него тѣвѣтеръ. — Ходи домѣвъ спати. То все буде въ-порядку завтра рано.

— Она ще не вернула — скажѣвъ ся Васько, — а може бути, что я не спостєрѣгъ еи? На отѣмъ тутъ мѣсеци мы звичайно здыбалѣсь. Але она певно прїйде завтра. Часами она дро-чидлася и ховалася передѣмномъ, бо була троха розѣяна, але всегда доброго сердца, дуже до-брого сердца.

Однакъ Пайза не вернула другого вечера, анѣ третьего, анѣ въ двохъ слѣдующихъ вечерахъ.

Та Васько хочъ якъ бувъ придевленный, приби-тый, всегда ще не тративъ надѣвъ.

— Може бути де-що перешкождало еи сего-вечера, але на другій то певно вже прїйде... Мущу купити синю краватку завтра, она люби-ла видѣти мене въ синѣи краватцѣ. Завтра я буду лѣпше дивитись за нею. А и выйдѣ троха-рапѣше.

И такъ одєнь вечеръ за другимъ.

Одѣтъ, котрыи носивъ вѣтъ вечерами, ставъ-тратити барву въ той службѣ, а улицый хлопѣтъ, что бѣгали по улицѣхъ робили собѣ зѣ Васька забавку, бючи его зверху по капелюсѣ такъ, что той заходивъ ему гетъ ажъ на самыи очи. Вѣтъ плакавъ надъ капелюхомъ и выпрѣстѣвывавъ его якъ мѣгъ найлѣпше, а въ головѣ мавъ одну лишъ гадку: «чи не иде она?» И такъ по́чь за по́чью, нѣчь за нѣчью. Може хопъ за-втра?..



Максимъ Крукъ.

I.

Була тепла лѣтна почка,
Зороньки сіяли,
Всюда тихо — лишь по садахъ
Дерева хвѣлялись.

Въ селѣ людѣ ще всѣ спали
По тяжкой работѣ,
Лишь Максимъ Крукъ сидѣвъ дома
Опершись на столѣ.

Задумавъ ся бѣдщина,
Що ему дѣяти,
Где и якъ бы для дѣточокъ
На хлѣбъ заробляти?..

Зотхнувъ важко, якъ поглянувъ
На дробненькій дѣти,
— Боже милый — самъ до себе
Зачавъ говорити:

„Що-жъ я зроблю теперь бѣдный?
Жидъ взявъ козушину,
Екзекуторъ за податокъ
Возьме коровину.

Не буде чимъ годувати
Четверо дѣточокъ,
Чема у нихъ нѣ чоботать,
Не стане сорочокъ...

Жѣнка моя все лишь плаче
На нещасну долю,
А мѣ сердце въ грудяхъ краєсь
Зъ великого боли.

И що зроблю? — Але знаю,
Маю ще волики,
Продамъ завтра на ярмарку, —
Самъ до Америки.

И нѣкому ничъ не скажу,
Где хочу ѣхати,
Во Сруль мене не пуставъ бы,
Треба-бъ довгъ воддати.

За волики сто достану,
Буде на дорогу,
Пѣду, буду шукать щастя,
Во тутъ вже не могу.

Муху кинуть рѣдний край
И дѣдовъ могилы,
Во не могу дальше жити
Такъ якъ они жили...

Теперь лишень кричать: дай!
Звѣдки, — не пытають,
Вернуть усе, що лишъ знайдуть,
Голого лишають.

Не пытають, чи ти згинешъ,
Чи маєшъ що ѣсти,
Имъ податки, всякій драчки
Мусишь заплатити.

Нѣ зарѣбку, нѣ порады
Нѣгде роздобути,
Дѣти моп, охъ, бѣднѣ вы,
Муху васъ лишити...

И подавивсь на родину:
— Що стане ся зъ вами,
Якъ я піду? — Сѣвъ на лаву
И заливъ слезами.

Цѣлу нѣчь такъ пересидѣвъ
Ажъ надѣйшовъ ранокъ,
Снявхъ лишивъ, — вивѣвъ волю,
Пѣйшовъ на ярмарокъ.

Ще за селомъ клякъ подѣ хрестомъ
Помолившъ ся Богу,
Взявши грудку роднои землѣ
Въ далеку дорогу.

Тай оглянувшись ще на село
И махнувъ рукою,
— Будь здорова — сказавъ еще,
Пѣйшовъ дорогою.

Що дѣлалось въ его серци,
То лише той знае,
Хто опушавъ вже рѣдний край,
Инишъ не вгадає.

На ярмарку продавъ волю,
Выпивъ пѣвъ-квартину,
А вечеромъ, сѣвши на трень,
Поѣхавъ въ чужину...

(Конецъ буде).

— ЕСЛИ —

мае яке право, хочете про-
дати або купити въ старомъ
краю грунтъ, достати сплат-
токъ або грошѣ щосте по-
стало до старого краю —
удайте ся зъ тымъ до Пырча,
въ Олифантъ. Вѣвъ вамъ до-
бре зробить и порадить.

Адресъ:
D. Rygez,
Box 355 — Olyphant, Pa.

Dr. John Szlupas

421 Penn. Ave.

SCRANTON, PA.

Знаменитый лѣкаръ. Довольно практи-
ка дала ему способность стати добрымъ
лѣкаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода
хворобы. Мае также свою власну аптеку,
въ которой выробляють ся дуже добрыя
и помѣщны лѣкарства.

Розмовити ся по руски,
литевски, по польски и по
англійски. — На цѣлой око-
лицѣ знаютъ добре Шлюпаса.

Першій, рускій салювъ и Дарунокъ для знакомыхъ

реставрація въ
ШТЕСБУРГЪ, ПА.

Не вѣдь вы знаете нашъ Штесбургчане
и зъ околлицъ
АЛЕКСАНДРА ФЕДОРЧАКА,
который 10 лѣтъ приушавъ у штесбург-
скихъ фабрикахъ. Мае вѣтъ теперь га-
ничъ салювъ, де мае достати папѣтѣвъ
всякого рода, а при томъ утримуе дуже
чистеньку реставрацію, де мае достати
всѣлякого, лѣжня, игого лишь забавити
Каждый Русинъ мае бы смертельный
грѣхъ, якъ бы до другихъ вѣшовъ, а своего
омишлявъ. Салювъ Алекс. Федорчака
подъ пазъ „народный готель“ есть при
Carson Str. No 716 мѣжъ 7 а 8 улицей не
далеко руской церкви.

Hotel
HETMAN CHMIELNICKIAlex Halaburda,
Mt. Carmel, Pa.

Коло айгайского дѣла есть рускій
готель, одинокій на цѣле мѣсто рус-
кій готель. Чистенько тамъ, всякій
папоѣ, якъ віска, пиво, румъ, тем-
пер и ин. дуже добрый и здоровый.
Хто хоче переночувати, знайде тамъ
чисто дѣло и чинну услугу.
Аду Русини! Чи-е будемо все ходити
по чужихъ людяхъ и за свои грошѣ по
кутахъ стоять?

ЗВѣСТНЫЙ СЛОВЕНСКИЙ
АДВОКАТЪ (лоеръ)

Катлинъ и Некарда

(Catlin & Nearda)

309 Broadway
NEW YORK, N. Y.

Сей адвокатъ выправуе
нагороду во цѣ компанѣй,
если-бъ котрого зъ работни-
ковъ або убило або покарѣ-
чло. Рѣвно жъ прѣймае всѣ
криминальный и цивильный жа-
лобы.

Купуйте книжки и газеты!

Листы Свободнаго Слова N. 8, 12, по 16
Напалунъ N. 8, 9-10 по 11
Свободный Мысль N. 1, 2 и 3 по 11
Буржевъ. За сто лѣтъ (вытѣло 2.10) \$1.10
Дебаторій Мокривецъ. Воспѣсани-
ня ч. 1, 2, 3 и 4 по 33
Правдъ. Самосудъ толпы въ странахъ
свободы 11
Правдъ. Женщина въ странѣ свободы 11
Прозора. Пратча Самарянина 11
Богъ на Украинѣ 11
Толстой. Воскресенье ч. I. 80
ч. II. 60
Цѣны 3-ей части еще повѣстна. Отдѣльные
выпуски (есть ихъ уже 11) по 14 цѣнт. Под-
писка теперь прекращена. Подписавшие ся
прежде, получаютъ романъ безъ доплатъ.
За почту платимо сами.
Адресуйте:

A. Wasserman,

29 Clinton str. near Stanton str.
NEW YORK, CITY.

Dr. F. J. Meek

Д-р МИКОЛАЙЧИК
Cor. Shamokin and Chesnut str.

Одинокій лѣкаръ-славянине па
цѣле мѣсто. Лѣчитъ всякій недугъ со-
вѣстно и въ короткомъ часѣ. Особенно
незрѣпанный лѣкаръ въ справкахъ по-
ложившихъ. Говорить по англійски,
руски и польски. Горячо поручаемо
сего знаменитого доктора нашнмъ
Русинамъ.

STANISŁAW SZARZYŃSKI

805 Carson str.

S. S. PITTSBURG, PA.

Аптекарь зѣ старого краю.
Мае лѣкарства на всѣ хо-
робы, навѣтъ на гостецъ и
мадру. Оденъ бльокъ водѣ
русковъ церкви.

Попирайте своего!

Йосифъ Пейко

рускій готельникъ

Cor. Commercial & Franklin Street

въ ШАМОКИНЪ, ПА.

Запрошуе всѣхъ Русинѣвъ
до себе на свѣжѣ пиво и
добру віску. Хотите добре
забавити ся, идѣть до Пейка.
Чекаеъ на „стрѣтару“, зай-
ди до Пейка, а нѣколи не
спизнишь ся, бо она иде по-
при самъ дверѣ.

Першій, рускій салювъ и Дарунокъ для знакомыхъ



Мы не раздѣляемъ такъ
годиницъ, но про-
симо ихъ за пѣны
дѣлать дѣлать пѣны,
дѣлать ихъ мѣтъ, ку-
пяти купяти. Пѣными
словами, мы зошлад-
ма вамъ оного гро-
шей, котры вы мусѣли
бы выдати, купючи
водѣ купчи. Та годи-
нишка гранированъ ру-
кою и гарантованъ,
що нести ихъ-може
на 20 лѣтъ. Накупчи
суть зъ чистѣю золо-
та, що спочивають на
мѣшанинѣ металѣвъ, а
черезъ те годиники
суть тревали и спѣ-
лий. Веркъ есть „прав-
дивый америк. никло-
вый стандартъ“ (неде-
шевый швейцарскій)
и ходъ его дуже то-
чнѣй. Если хотите ма-
ти таку годинику,
напишѣть ваше имя,
адресъ, почту и эко-
номный офисъ, а мы
зашлемъ вамъ годинику на нашъ копѣ-
а также переслѣдимъ ся. Якъ вамъ по-
добае ся заплатити \$7.75, а годинику
уже вашъ. Если вамъ не подобаеъ, то а-
гентъ водомѣ его назадъ на нашъ копѣ-
а. Но не замовляйте больше якъ 3 разъ.
бо мы не посмѣемо нѣколи больше одной
особѣ якъ 3, также не посмѣемо ихъ
годиницъ. Если хотите маи крас-
ный 2 долларовый запѣшчокъ до „одини-
ка“, зашлѣть въ листѣ 50 центѣвъ въ стем-
псахъ або грошѣ. Такъ само повинны вы
оплатити, чи хочете мужескій, чи жен-
скій годинику, отворенный на одной сто-
ронѣ, чи зъ покрывками по обѣхъ сторо-
нахъ. Не звѣщайте зѣ замовленемъ, бо
мы не можемо знати, якъ дово будемо
мати годиники на складѣ.

CONSUMERS WATCH CO.

424 Main Str.

Dept. K. K. BUFFALO, N. Y.

КАНЦЕЛИРИЯ АДВОКАТСКА.

— докторъ правъ —

ЮЛИАНЪ ЧУПКА.

Пологаеуе всѣ sprawy судовы
въ Америкѣ и въ Европѣ, а спе-
циально въ Галичинѣ. Выговляе
также повномочіа. Розмовити ся
можно по руски. Поспытати ся або
писати подѣ адресоу:
JULIAN CZUPKA, L. L. D.
44 BENNET BUILDING,
Wilkes Barre, Pa.

Въ вѣдѣлю можна розмовити ся зъ
а-ромъ Чупкою въ его помещенію 49 Cedar
Str., Wilkes Barre, Pa.

J. BOBKOWSKI

ПРІДПІЕМЦЯ ПОХО-
РОНѢВЪ.

Выпѣмае также „керичи“ на похоро-
ны, хрестыны и всѣля по дуже
пѣныкъ пѣналь.

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PAУдавайте ся в потреби до
него.

Lehigh Valley R.R.

In Effect May 19, 1899,

Пассажерскій тренъ зъ Mt. Carmel до
Buffalo, Scranton, Elmira, Wilkes Barre, White
Haven, Hazleton, Mauch Chunk, Allentown,
Bethlehem о год. 7:18 и 9:40 до полудня; а
12:18 и 4:40 по полудни.
До Philadelphia и New York-у о год.
7:13 до полудня и 12:18, 4:40 по полуд.
До Centralia, Shekandosh, Mahanoy City,
Pottsville, Hazleton и до всѣхъ стаций въ
околлицѣхъ вуглевыхъ о год. 7:13, 9:40 до
полуд. и 12:18, 4:40 по полудни.
До Shamokin о год. 7:30, 11:21 до полуд;
а 2:20, 6:42 и 9:56 по полудни.
Экспресовый тренъ до Philadelphia и New
York-у о год. 7:13 до полудня; 12:18 и
4:40 по полудни.

Трени до Mt. Carmel.

3 New York-у о год. 8:10 до полудня и
4:10 по полуд. Въ недѣлю о год. 1:00 по
полудни.
3 Philadelphia и о год. 4:10, 9:00 до полуд.
и 4:50 по полуд. Въ недѣлю о год. 1:32 по
полуд.
3 Pottsville о год. 9:45 до полуд. 12:30,
5:05 и 8:15 по полуд.
3 Wilkes-Barre о год. 3:00 до полудня,
3:05 и 6:00 по полуд. Въ недѣлю о год.
3:05 по полуд.

Недѣльный тренъ до: Philadelphia и, New
York-у и до всѣхъ стаций между тими мѣ-
стами о год. 9:10 до полудня.
До Pottsville, Hazleton, Wilkes-Barre и до
всѣхъ стаций в околлицѣхъ вуглевыхъ о
год. 9:10 до полуд. и 5:55 по полудни.
Недѣльный тренъ до Shamokin о год.
11:30 до полуд. и 7:58 по полуд.

CHAS. S. LEE,
Gen'l Pass. Agent,

R. H. WILBUR, General Supt.

УВАГА! Хто хоче ѣхати на Весты, най
идѣть собѣ тѣхъ на айгайскъ желѣзны-
и, бо найтунѣша и найвыгоднѣша. По
близнѣ информации удавайте ся до:
JOHN S. LAUGHLIN,
Agent L. V. R. R. Mt. Carmel, Pa.

T. TALPASZ

ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ

— и —

ГОТЕЛЬНОЧІЙ

246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.

Подѣлѣкъ руской плѣсани.



Добрый вечеръ дружѣ мой!
— Добрый вечеръ, свате!
А куда такъ спѣшите?
— До Талпаша, братѣ!
— Що за Талпашъ? Звѣдки водѣ?
— Та-жъ крапѣ нашъ милый
— У него всѣ Русини
— Но кропѣють силы!...
— Що за бриндъа и пиво тамъ?
— Обходитъ ся файно!
— Обслужуе якъ братамъ!
— Танѣ подзвѣчайно!

Иванъ Глова

JOHN GLOWA

(POSTMASTER)

Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякій потрібный рѣчѣ до жптя, якъ также
можно купити убраня майнерскій и звѣчайный.

Посылае также грошѣ до всѣхъ частей
свѣта, скоро, тано и безопасно.

Продае пѣпфкарты.

Не вѣдь нынѣ вже знаютъ людѣ солідного
Ивана Глову.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНИЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ltd.

— ВЪ —

Shamokin, Pa.

327 Shamokin st.

Наибольшій рускій компанічный сторъ въ Аме-
рицѣ. Заложеныи ще въ роцѣ 1889, а теперь
побольшеный, украшенный и на ново
урядженый. Новый домъ великій,
красный, котрый компанія ку-
пила 1896 року за \$18.000
доказуе, що може ком-
панічна работа. — Всѣ ро-
зумный Русини належать до той
компаніи, купують зѣ своего власно-
го стору значить, спомогаютъ самыхъ
себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою \$2000.

Заряджае нимъ:

Теодоръ Федько

Хто лишь разъ по-
коштуе сего пива, то
ипшого вже не хоче
пити.

Голова водѣ него
нѣколи не болитъ,
бо есть здоровѣ и по-
живнѣ.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛТИ, БО
ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

Пѣйте пиво зѣ бровару:

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,

435 to 455 N. 7-th Str.,

SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Оденъ зъ наибольшихъ
броварѣвъ въ
Америцѣ.ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПО-
СѢВЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ
ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ по-
коштуе сего пива, то
ипшого вже не хоче
пити.

Голова водѣ него
нѣколи не болитъ,
бо есть здоровѣ и по-
живнѣ.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛТИ, БО
ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

Пѣйте пиво зѣ бровару:

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,

435 to 455 N. 7-th Str.,

SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Dr. S. Blumberg,

1746 Carson str.

PITTSBURG, PA.

Каждый то знае, що въ Америкѣ
шукать за такимъ докторомъ, ко-
торый поклѣпывъ свои науки въ ста-
ромъ краю. Д-ръ Блюмбергъ вывѣ-
ся за лѣкаръ на университетѣ въ Вар-
шавѣ, а зложивши испитъ державный
въ Филладельфи, оствѣ въ Штесбургѣ.
Дуже добрый докторъ. Розмовити ся
можно по руски, нѣмецки, англійски
и польски.

HENRY FREY

PHOTOGRAPHER

421 Lackawanna Ave.
Scranton, Pa.

Хочетъ маи красну фотографію, вѣр-
ный портретъ, зайдѣ до того фотограф-
вертаеъ зѣ пѣлюбу зайдѣ зъ жѣнкою до
него, дай ся водобрати, а будешь мавъ на
цѣле жпте памятку. Мавъ красну дѣтѣ-
ку, дай фотографовати у него, а будешь
маи краснѣй образъ. Есть у Васъ брат-
ство, пай зайдѣ до того фотографа, а вѣтъ
Вамъ зробить фотографіи и портреты, якъ
хочете. — За роботу гварантуе.

Гавріилъ Малинякъ

Гуртовный складъ
(Wholesale)

20 Market st.

SHAMOKIN, PA.



Мае завсѣгды на скла-
дѣ свѣже, добре пиво въ
великихъ и малыхъ бочѣв-
кахъ зѣ наилучшихъ брова-
рѣвъ, горѣвки (whiskey) и
лѣкеры наилучшого гатунку.

Братя! замовляйте у сво-
го!

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ СТОРЪ

ЗЪ УБРАНЕМЪ НА ЦѢЛЫЙ

ОЛИФАНТЪ, ПА.

Юрія Хляка.

Хто хоче маи добре и
красне убране, а ще до того
за танѣ грошѣ, то най иде
куповати до Ю. Хляка, но
най не забуде взяти и гро-
шей зѣ собою, бо тамъ усе
cash.

Продае вѣтъ также „пѣпф-
карты“ и посылае грошѣ до
всѣхъ частей свѣта. — Идѣтъ
до старого знакомого!

O. Murdza & Bro s

46. Second st.

MT. CARMEL, PA.

O. МУРДЗА и БРАТЯ.

Сторъ заосмотренный най-
лучшими товарами, спрова-
дженными выростъ зѣ першо-
рядныхъ складѣвъ. Живѣтъ
вѣтъ майже всѣхъ Русинѣвъ
въ Mt. Carmel. Продае также
майнерскій одяги и посылае
грошѣ до старого краю тано,
точно, скоро и безопасно.

Свой до своего — а до чужого не пѣ-
ся. Жидѣтъ омишляте въ далека!

РЕСТАВРАЦІЯ и КА-

ВЯРНЯ.

* TROMETTER'S *

(Трометтеръ)

Cor. Rock & Sunbury str.

SHAMOKIN, PA.

напротив National Bank.
Сѣдана, Обѣды, Вечерѣ.

Въ каждѣмъ часѣ можна достати
такъ горячѣ якъ и зимнѣ перекуски.
Потравы прилагодженъ на европѣ-
скій способъ, дуже смачно. Услуга
солідна. Окремѣ комнаты для родни.
Наилучшѣ вина, пива, лѣкеры, горѣвки
и всѣ можливѣ папѣткы. Цѣна дуже
мала.

СВОЙ ДО СВОГО!

Ефремъ Лучковецъ

E. INDEPENDENCE near VINE STR.

въ ШАМОКИНЪ, ПА.

— РУСКІЙ ГОТЕЛЬ. —

Чистенький тамъ готель зѣ
всякими выгодами. Пиво,
вино, віска, темперъ и другі
напоѣ все свѣжѣ и най-
лѣпшого гатунку. Услуга
чемна и солідна. Складки
великій и малѣ посѣля впо-
добы.